

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Traducere din limba germană de
Roxana Melnicu, Rodica Matei,
Corneliu Irimia

SIGMUND
FREUD

*Despre
nervozitatea
modernă*

3
TREI

EDITORI:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL:
Magdalena Mărculescu

REDACTARE:
Daniela Ștefănescu

DESIGN:
Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Mihaela Gavriloiu

CORECTURĂ:
Irina Mușătoiu

CUPRINS

Notă introductivă	7
I. Sexualitatea în etiologia nevrozelor	9
II. Morala sexuală „culturală” și nevrozitatea modernă	63
III. Despre tipurile de îmbolnăviri de nevroză	113
IV. Opiniile mele despre rolul sexualității în etiologia nevrozelor	133
V. Predispoziția la nevroza obsesională. O contribuție la problema alegerii nevrozei	155

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FREUD, SIGMUND

Despre nevrozitatea modernă / Sigmund Freud ;
trad. din lb. germană de Roxana Melnicu, Rodica Matei și
Corneliu Irimia. – București : Editura Trei, 2021

ISBN 978-606-40-1121-3

I. Melnicu, Roxana (trad.)
II. Matei, Rodica (trad.)
III. Irimia, Corneliu (trad.)

159.9

Această carte a fost tradusă după *Sigmund Freud — Die Sexualität in der Ätiologie der Neurosen, Die „kulturelle“ Sexualmoral und die moderne Nervosität, Über neurotische Erkrankungstypen, Meine Ansichten über die Rolle der Sexualität in der Ätiologie der Neurosen, Die Disposition zur Zwangsneurose (Ein Beitrag zum Problem der Neurosenwahl)*

© Copyright EDITURA TREI, 2021

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90/Fax: +4 0372 25 20 20,
e-mail: comenzi@edituratrei.ro,www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-1121-3

Notă introductivă

Volumul de față cuprinde o serie de lucrări despre nevroză, ordonate, cel puțin în intenție, astfel încât să introducă cititorul în această temă pe poarta largă a categoriei generale, pentru ca apoi drumul să se ramifice și să se îngusteze, pe măsură ce ideile încep să devină mai particulare și mai aplicate.

Acesta cuprinde următoarele texte: „Sexualitatea în etiologia nevrozelor“ (1898), preluat din *Opere esențiale*, vol. 5, *Studii despre sexualitate*, București, Trei, 2010; „Morală sexuală culturală și nervozitatea modernă“ (1908), preluat din *Opere esențiale*, vol. 9, *Studii despre societate și religie*, București, Trei, 2010; „Despre tipurile de îmbolnăviri de nevroză“ (1912), preluat din *Opere esențiale*, vol. 6, *Inhibiție, simptom, angoasă*, București, Trei, 2010; „Opiniile mele despre rolul sexualității în etiologia nevrozelor“ (1905/1906), preluat din *Opere esențiale*, vol. 5, *Studii despre sexualitate*,

București, Trei, 2010; și „Predispoziția la nevroza obsesională. O contribuție la problema alegerii nevrozei“ (1913), preluat din *Opere esențiale*, vol. 7, *Nevroză, psihoză, perversiune*, București, Trei, 2010.

I
SEXUALITATEA
ÎN
ETIOLOGIA
NEVROZELOR

În ultimii ani, am ajuns prin cercetări amănunțite la descoperirea faptului că factorii ce țin de viața sexuală reprezintă cauza cea mai imediată și semnificativă din punct de vedere practic a fiecărui caz de îmbolnăvire nevrotică. Această teorie nu este cu totul nouă; în etiologia nevrozelor, a fost acordată, dintotdeauna și de către toți autorii, o anumită importanță factorilor sexuali; pentru multe curente subterane din medicină, vindecarea „tulburărilor sexuale” și a „fragilității nervoase” au fost asociate întotdeauna într-o unică promisiune. Nu ar fi deci dificil de contestat originalitatea acestei teorii, dacă s-a renunțat deja la negarea valabilității ei.

În câteva scurte articole, care au apărut în ultimii ani în „Neurologischen

Resp. Zentralblatt¹⁾ (1894, 1895, 1896), în „Revue neurologique”²⁾ și în „Wiener Klinischen Rundschau”³⁾ (1895, 1896), am încercat să indic materialul și punctele de vedere care oferă un suport științific teoriei „etiologiei sexuale a nevrozei”. O expunere detaliată nu a apărut încă, în esență pentru că, într-adevăr, de la efortul de a clarifica contextul cunoscut realmente, se ajunge la probleme mereu noi, pentru a căror rezolvare lipsește pregătirea. În niciun caz însă nu mi se pare prematură încercarea de a îndrepta interesul medicului practician asupra raporturilor pe care eu le afirm, pentru ca el să se convingă de justetea acestor afirmații și de beneficiile pe care le-ar putea deriva din cunoașterea lor în folosul îndeletnicirii lui medicale.

1 Revista centrală de neurologie. (N.t.)

2 Revista de neurologie. (N.t.)

3 Panoramic clinic vienez. (N.t.)

Știu că nu vor lipsi eforturile de a-l opri pe medic să urmărească această temă, prin argumente de coloratură etică. Cine vrea să se convingă, în cazul bolnavilor săi, dacă nevrozele lor sunt corelate cu viața lor sexuală, acela nu poate evita să ia informații de la ei în legătură cu viața lor sexuală și să insiste asupra informării fidele în legătură cu ea. În aceasta ar consta însă pericolul, atât pentru indivizi, cât și pentru societate. Medicul, am auzit spunându-se, nu are niciun drept să se amestece în tainele sexuale ale pacienților săi, să le rănească pudoarea – mai ales persoanelor de sex feminin – printr-o examinare atât de grosolană. Mâna sa stângace poate doar să tulbure fericirea familiei, să rănească inocența persoanelor tinere și să prejudicieze autoritatea părinților; din partea adulților va obține o complicitate supărătoare, iar propria sa relație cu pacientul său va fi perturbată. Ar fi deci obligația sa etică ca întreaga problemă sexuală să fie lăsată deoparte.

Trebuie, fără îndoială, să răspundem: aceasta este manifestarea uneia din ipocriziile nedemne ale medicilor care maschează prost, prin argumente proaste, incapacitatea lor. Când într-adevăr momente din viața sexuală pot fi recunoscute ca fiind cauze ale bolii, investigarea și discutarea acestor momente intră pe această cale în sfera de obligații a medicului, fără ezitări. Lezarea pudorii de care el se face vinovat, trebuie menționat, nu este alta și nici mai supărătoare decât în cazul în care el, pentru a vindeca o afecțiune locală, insistă să inspecteze organele genitale ale femeii, cerință la care însăși școala îl obligă. Auzim încă povestindu-se deseori de către femei mai în vârstă, care și-au petrecut tinerețea în provincie, că ele au ajuns la o stare de epuizare din cauza unor hemoragii genitale excesive, pentru că nu s-au putut decide să îi permită unui medic să le privească nuditatea. Influența educativă exercitată de medici asupra

publicului a condus, în cursul unei singure generații, la faptul că la tinele noastre soții asemenea rezistențe apar doar extrem de rar. Oriunde s-ar întâlni, ele ar fi dezaprobată ca fiind pudoare de neînțeles, rușine care nu își are locul. Soțul ar întreba în acest caz dacă trăim oare în Turcia, unde femeia are voie să îi arate medicului doar brațul printr-o deschidere a unui perete.

Nu este adevărat că examinarea și împărtășirea problemelor sexuale îi procură medicului o putere periculoasă față de pacienții săi. Aceeași obiecție s-ar fi putut ridica, cu mai multă îndreptățire la timpul ei, contra utilizării anesteziei, prin care bolnavul este privat de conștiință și de voință, rămânând la latitudinea medicului dacă și când le va recupera. Totuși anestezia ne-a devenit astăzi indispensabilă, pentru că este mai utilă decât orice altceva în eforturile medicilor de a oferi ajutor, iar medicul a preluat responsabilitatea

pentru anestezie printre celelalte obligații serioase ale sale.

Medicul poate leza întotdeauna dacă este neîndemânatic sau lipsit de scrupule; în cazul investigații vieții sexuale a pacienților săi nu lezează nici mai mult, nici mai puțin decât în alte cazuri. Desigur, cel care dintr-o predispoziție către autocunoaștere demnă de stimă nu are încredere în tactul său, în seriozitatea și discreția sa de care are nevoie la examinarea nevroticului, cel care știe despre sine că dezvăluirile din viața sexuală vor suscita în el poftă senzuală în locul interesului științific, acela ar proceda corect dacă ar rămâne departe de teoria etiologiei nevrozelor. Mai pretindem doar ca el să se țină departe și de la tratamentul nevrozelor.

Nu este adevărat, de asemenea, că bolnavii opun o rezistență de neînvingă investigații lor sexuale. Adulții obișnuiesc ca după scurte ezitări să se comporte cum trebuie, spunându-și:

sunt totuși la doctor, care trebuie să știe tot. Numeroase femei care din cauza obligației de a-și ascunde senzațiile sexuale, au rezistat destul de greu în viață găsesc o ușurare în faptul că la medic observă că nu sunt considerate altfel decât cu referire la vindecarea lor și îi mulțumesc acestuia că au dreptul în sfârșit să se comporte deschis, omenește, în chestiunile sexuale. O idee vagă despre importanța dominantă a aspectelor sexuale pentru apariția nervozității, așa cum eu încerc de curând să o exploatez în folosul științei, pare să nu fi dispărut nicio dată din conștiința profanilor. Cât de des suntem martori la scene ca aceasta: avem în fața noastră un cuplu din care una din părți suferă de nevroză. După multe pregătiri și scuze că pentru medicul care ar vrea să ajute în astfel de cazuri nu există limite convenționale ș.a.m.d., li se comunică celor doi că presupusa cauză a bolii ar fi modul nenatural și dăunător în care au loc

raporturile sexuale, pe care trebuie să îl fi ales de la ultima naștere a soției. De regulă, medicii nu se interesează de aceste relații; însă un astfel de interes ar fi condamabil doar dacă bolnavii nu ar dori să audă de așa ceva. Apoi unul dintre ei se apropie de celălalt și spune: vezi, ți-am spus eu că asta o să mă îmbolnăvească. Iar celălalt răspunde: și eu m-am gândit, dar ce să facem?

În alte situații, cum ar fi la tinerele fete, care sunt educate sistematic să își ascundă viața sexuală, trebuie să ne mulțumim cu foarte puțină cooperare sinceră. Atârnă însă greu în balanță, dacă medicul specialist nu se confruntă nepregătit cu bolnavii și de regulă nu le cere clarificări, ci doar confirmări ale presupunerilor sale. Cei care doresc să îmi urmeze indicațiile în ceea ce privește modul în care își pot clarifica morfologia nevrozelor și să o traducă în termeni etiologici, aceia au nevoie doar de puține mărturisiri suplimentare din partea bolnavilor. În descrierea

simptomelor pe care au dat-o mult prea prompt, de cele mai multe ori au trădat față de medic faptul că ei cunosc factorii sexuali care se ascund în spatele lor.

Ar fi de mare folos dacă bolnavii ar ști mai bine cu ce certitudine este posibilă acum clarificarea de către medic a problemelor lor nevrotice și deducerea din acestea a etiologiei sexuale care a acționat. Ar fi cu siguranță un îndemn pentru ei să renunțe la tănuire din momentul în care s-au decis să ceară ajutor pentru suferințele lor. Avem însă cu toții interesul ca și în chestiunile sexuale, să existe între oameni obligația corectitudinii într-un grad mai înalt decât s-a pretins până acum. Moralitatea sexuală nu are decât de câștigat din aceasta. În prezent suntem cu toții, bolnavi sau sănătoși, niște ipocriți în privința sexualității. Ar fi numai în folosul nostru dacă, drept urmare a corectitudinii generale, ar căpăta însemnătate un anumit grad de toleranță în privința chestiunilor sexuale.